

[Hlavní stránka](#)

ZOO report Profi 2/02

[Vývoj kolekcí obojživelníků a plazů v Zoo Brno](#)

[Zpět na ZOO report](#)

Vývoj kolekcí obojživelníků a plazů v Zoo Brno

V minulém čísle Zooreportu jsme se seznámili s vývojem kolekcí zvířat v brněnské zoologické zahradě jako celku. V základních rysech jsme si představili i postup budování výběhů, klecí, voliér a pavilonů pro tato zvířata. Uvedli jsme i některé momenty, které rozvoj kolekcí zvířat v zoo ovlivňovaly. V tomto a v následujících číslech se seznámíme poněkud podrobněji s kolekcemi obojživelníků, plazů, ptáků a savců. Zoologická zahrada města Brna již několik desetiletí, dalo by se říci tradičně, věnuje značnou pozornost chovu a prezentaci plazů. Vedle velké snahy o rozmnožování byla tato skupina vždy intenzivně využívána pro účely výuky a osvěty v otázkách ochrany. To se odráželo i v relativně početném zastoupení představitelů naší fauny v chované kolekci. Obojživelníci a plazi byli vždy zastoupeni i v teráriích Stanice mladých přírodovědců. Vždy a zejména v posledních letech patří kolekce plazů k nejpočetnějším a jejich expozice k nejrozsáhlejším a nejmodernějším v českých zoologických zahradách. V roce 2000 získala Zoo Brno titul „Odchovek roku“ za odchov chameleonů třírohých a expozice „Tropické království“ titul „Expozice roku“ v soutěži, kterou již 7 let pořádá nadace Česká zoo. Při svém otevření v roce 1953 měla Zoo Brno ve svých kolekcích pouze zástupce ptáků a savců. Rozšíření chovaných zvířat o druhy z tříd obojživelníků a plazů umožnila až výstavba provizorního vivária, které bylo dokončeno v roce 1956. Byla to nízká přízemní stavba v místech nynější správní budovy. Přestože se jednalo o jednoduchou dřevěnou stavbu, na jejíž výstavbě se zásadní měrou podíleli brigádníky sami zaměstnanci zoo a brněnští teraristé, vytvářely jednotlivé nádrže moderní pohledové stěny, před kterými se návštěvník pohyboval ve ztemnělé chodbě. Chovány a vystavovány byly zejména menší a středně velké druhy plazů a obojživelníků. Dostí početně byly zastoupeny druhy tuzemské fauny. V době otevření vivária zde bylo chováno asi 18 druhů obojživelníků a plazů přibližně v 50 kusech. V roce 1960 byla ke stávající budově vivária přistavěna 2. část, ve které byly již i rozměrné nádrže pro krokodýly (aligátor americký, kajman brýlový, tomistoma úzkohlavá), velké ještěry (hroznýš skvrnitý, teju pruhovaný) a velké hady (krajsa mřížkovaná, anakonda velká, hroznýš královský, hroznýšovec duhový). Později k nim přibyla i velmi vzácná želva obrovská. I v těchto podmínkách zoo chovala početnou skupinu jedovatých hadů (kobra indická, zmije levanská, zmije růžkatá, zmije paví, ploskolebec vodní, křovinář žararaka). Z obojživelníků se zde mohli návštěvníci seznámit s ocasatými i bezocasými obojživelníky jak z exotických krajů (axolotl mexický, axolotl skvrnitý, čolek mramorovaný, čolek pruhovaný, skokan volský, ropucha obrovská, kuňka východní, drápatka vodní), tak i naší fauny (mlok skvrnitý, čolek obecný, čolek velký, čolek horský, kuňka žlutobřichá, ropucha zelená). Nejvzácnějším obojživelníkem chovaným v Zoo Brno byl velemlok obrovský. Vedle obojživelníků a plazů se ve viváriu chovaly a vystavovaly i různé druhy bezobratlých, ryb a savců. Pro savce zde byla vedle nádrží pro menší druhy vybudována i ubikace a výběh pro prvý pár šimpanzů, které

brněnská zoo chovala. Když v roce 1977 musela být podstatná část vivária zbourána, aby

uvolnila místo nové správní budově a kulturně výchovnému centru, chovalo se zde již 98 kusů obojživelníků a plazů ve 43 druzích. Zbývající část vivária sloužila pak ještě 18 let jako zimoviště a jediné část určená šimpanzům se s poněkud zvětšeným výběhem zachovala až dodnes, kdy jsou zde dočasně umístěny pumy americké. Od samého počátku bylo zřejmé, že provizorní vivárium bude muset být v co nejkratší době nahrazeno novou moderní stavbou, kde by expozice plazů vyhovovaly novým názorům na chov těchto živočichů, vycházejícím z velmi rychle se rozvíjejících

zkušeností a vědomostí o ekologii a etologii chovu. Jako nejvýhodnější místo byl vytypován jeden ze dvou vrcholů Mniší hory a již v roce 1964 bylo dohodnuto vyprojektování pavilónu a ve své době zcela avantgardního pavilónu nového vivária. Původní impozantní řešení již v roce 1965 předložil ing. arch. Otto Eisler, který v té době s brněnskou zoologickou zahradou velmi úzce spolupracoval. Bohužel k realizaci jeho projektu, navrhujícího výstavbu vysoké prosklené rotundy se dvěma nižšími křídly, nedošlo a již v roce 1966 byla započata výstavba jednoduššího pavilónu tvořeného velkou halou s vysokou prosklenou sedlovitou střechou a přízemním, rovněž bohatě proskleným křídlem. Stavba byla dokončena v roce 1970. Jelikož se však ukázalo, že není možné dostatečně vytápět celý obrovský prostor prosklené, špatně izolované haly a vybudovat z ní moderní tropickou halu, byly do roku 1972 prováděny další stavební úpravy, při kterých získala tato část nového vivária dnešní podobu s plnou střechou a vestavěným blokem velkých prosklených expozičních kójí. Zároveň byl před pavilónem vivária postaven relativně malý, ale hlavně velmi úzký a dlouhý bazén pro lachtany, který mohli návštěvníci obstoupit z 80 %. Zejména tato skutečnost, kdy zvířata byla návštěvníky nadměrně znepokojována, se ukázala jako hlavní faktor, který neumožnil jejich dlouhodobý chov v tomto zařízení. Do nově vybudovaného vivária byly postupně přemístěny všechny

expozice obojživelníků a plazů z provizií a postupně byla jejich kolekce doplňována a rozšiřována o nové druhy. Vedle obojživelníků a plazů se zde objevily i nové druhy hmyzu, drobných hlodavců a šelmiček. Prosklené kóje ve velké hale se ukázaly jako vhodné zejména pro chov krokodýlů. U krokodýlů nilských zde bylo dosaženo opakovaných odchovů a vejce snášeli i kajmani paraguayští. Rovněž špatné izolační vlastnosti nízkého křídla vivária vyvolaly řadu pokusů o jeho úpravu a přestavbu. Několik z nich bylo započato, ale nikdy nebylo dokončeno, a tak vždy skončily

pouze částečnými nekoncepčními úpravami. Teprve v zimě 1997/98 bylo vedením zahrady rozhodnuto přistoupit ke generální opravě a vybudování moderní expozice. Za pouhého půl roku se podařilo v této části vivária vytvořit soudobou expozici nazvanou „Tropické království“. Na celé ploše bylo vytvořeno pouze 24 velkoobjemových nádrží doplněných 7 malými terárii, ve kterých se představovala fauna suchých oblastí Afriky a vlhkých tropických biotopů Madagaskaru, jihovýchodní Asie a Jižní Ameriky. Při otevření v září 1998 zde mohli návštěvníci vidět 9 druhů ryb z jezera Malawi a z povodí Amazonky (včetně piraň obecných), 1 druh krokodýla (krokodýl čelnatý), 6 druhů želv (želva pardálí, želva egyptská, želva nádherná, pelomedusa africká, pelusie gabunská, dlouhokrčka Albertisova), 19 druhů ještěřů (varan nilský, varan smaragdový, chameleon jemenský, chameleon pardálí, chameleon Oustaletův, gekon obrovský, 2 druhy denních gekonů rodu Phelsuma, agama vodní, trnorep egyptský, leguán zelený, leguán kubánský, leguánek měnivý, 4 druhy leguánů rodu Anolis ještěřkovec žlutohrdlý, scink smaragdový), 8 druhů hadů (krajta tmavá, krajta zelená, hroznýš královský, hroznýšovec kubánský, užovka zelená, užovka amurská, užovka tajvanská, užovka paprscitá) a 4 druhy menších savců (surikata, tarbík egyptský, tamarin sedlový, kosman zakrslý). Ani otevřením „Tropického království“ představy o rozvoji expozic plazů v Zoologické zahradě města Brna nekončí. Podle nové expoziční koncepce by se celý pavilón vivária měl stát součástí komplexní expozice „Karibik“, zaměřené na faunu střední Ameriky. Plazi a obojživelníci by měli být i součástí komplexní expozice „Wallaceia“ (fauna Indonésie, Filipín a Nové Guineje), dílčích expozic Madagaskar, Austrálie a expozice obřích forem živočichů. Rozšíření možností chovu a zejména jeho zkvalitnění probíhá i v současnosti budováním nového moderního chovatelského zázemí pro plazy přímo v budově „Tropického království“. Od svého založení v roce 1953 do dnešních dnů chovala Zoologická zahrada města Brna 30 druhů obojživelníků a 185 druhů plazů. RNDr. Bohumil Král, CSc., Emil Štiss

*RNDr. Bohumil Král, CSc.
Emil Štiss*

© ZOO Brno, 2001

webmaster: Faster CZ, s. r. o. /www.faster.cz/